



СТ А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Пламен Маринов Ралчев;*
УНСС, КАТЕДРА „МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ“;
Научна специалност: Политология/ Международни отношения

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност 05.11.02 Политология (Външна политика и международни отношения)* в УНСС

Автор на дисертационния труд: *Бианка Валериева Тошева-Пешева,*
задочен докторант в Катедра „Международни отношения“

Тема на дисертационния труд: **„Управлението на Европейското въздушно пространство и трансформацията на суверенитета в контекста на международните отношения“**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 267/02.02.2024 г. на Зам.-ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантката Бианка Тошева се е обучавала в докторска програма към катедра „Международни отношения“, Факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС по *научна специалност Политология (Външна политика и международни отношения)*, съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 941/ 20.04.2015 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2015 – 2022 г. Докторантката е изпълнила задълженията си по индивидуалния план и е отчислена с право на защита през 2022 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

В дисертационния труд се разглежда една от традиционните теми за международните отношения – ролята на държавата и на държавния суверенитет в съвременната епоха – като темата се разглежда през призмата на управлението на гражданското въздухоплаване и на Европейското въздушно пространство. С оглед на процесите на глобализация и нарастващото значение на въздухоплаването темата е актуална и дисертабилна.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Представеният от докторантката дисертационен труд е в обем от 208 страници и се базира на 100 източника, повечето от които англоезични, прегледно класифицирани по видове. Близко половината от ползваните източници са от последните пет години, от което може да се съди, че дисертацията се базира на актуална информация. В съдържателно отношение трудът е разделен на увод, три глави и заключение, като във всяка от главите има няколко тематично обособени подглави. Прави впечатление, че най-голям обем има теоретичната първа глава, докато втора глава, посветена на трансформацията на суверенитета е почти два пъти по-кратка. Стилът на изложението е силно софистициран и абстрактен, като преобладават дълги и тежки езикови конструкции. Техническите параметри отговарят на установените стандарти.

В увода Бианка Тошева-Пешева е определила като обект на изследването концепцията за суверенитет и трансформацията на тази концепция в контекста на участието на държавите в ЕС. Предмет на изследването е как трансформацията на концепцията за суверенитет влияе върху процесите на управление на европейското въздушно пространство. Като методология и изследователски подход Бианка Тошева-Пешева е заложила на интердисциплинарен подход, с ясно изразено предпочитание към теорията на конструктивизма. Посоченият подход е подходящ с оглед абстрактния и комплексен характер на разглежданото понятие за суверенитет.

В първа глава е направен обстоен анализ на понятието за суверенитет в исторически план и в съвременната му трактовка. Докторантката умело ни превежда през различните аспекти на понятието суверенитет. Втората част на първа глава е посветена на приноса на конструктивизма в международните отношения.

Втора глава е посветена на ЕС, на поведението на държавите в него и на трансформацията на суверенитета в съвременната епоха. Бианка Тошева

прави опит да дефинира факторите, които тласкат държавите към отдаване на суверенитет. Проследени са мерките, чрез които ЕС се стреми да гарантира върховенството на закона, както и мерките за справяне с поредицата кризи, избухнали в съюза през средата на миналото десетилетие. Все пак включване на теми като бежанската криза и терористичните актове навеждат на мисълта, че не трансформацията на суверенитета е водещ проблем за ЕС, а по-скоро ефективността в политиките за гарантиране на сигурността на европейските граждани.

Трета глава се спира обстойно на проблематиката за управлението на европейското въздушно пространство. В тази глава текстът засяга въпроси, които изключително рядко са разглеждани в българската научна литература. Изложението става често изключително техническо, като докторантката демонстрира задълбочено разбиране на сложни технически термини и като цяло предизвикателствата пред управлението на въздушното пространство. В този смисъл трета глава е сред безспорните достойнства на дисертацията.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантката е формулирала претенции за научни и научно-приложни приноси:

- *Нов обект на изследване в българската литература* - обособяване на ролята и политико-практическата значимост на трансформацията се суверенитет на държавите и в частност в ЕС през призмата на конструктивистката теория в контекста на реализацията на концепцията за Единно европейско небе, както и управлението на въздушното пространство като специфичен обект на научно изследване.

- *Обогатяване и надграждане на съществуващите знания* - чрез разработените аналитични и интерпретативни модели за изследване на трансформацията на суверенитета и поведението на държавите при отдаване на суверенитет в рамките на ЕС на примера на управлението на единното европейско въздушно пространство.

В съществената им част намирам претенциите за приноси за основателни.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката има пет публикации, свързани с темата на дисертационното изследване. Участвала е и в различни научни форуми и обучения в България и в чужбина. Всичко това безспорно демонстрира постоянство и систематичност в научната ѝ работа.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат в обем от 59 стр. коректно и в значителна степен отразява съдържанието и определени важни акценти, изводи и обобщения от дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Работата безспорно впечатлява със своята абстрактност, но и със специализираната практико-функционална конкретика, което създава сложен за четене и възприемане текст. Стилът на изразяване и изказ е специфичен и това също допринася за оригиналния характер на изследването.

8. Заключение

На вниманието на научното жури е представено едно самостоятелно, завършено дисертационно изследване с научна и практико-приложна стойност.

По моя преценка, дисертационният труд е разработен в достатъчна степен и удовлетворява изискванията на Закона и Правилника за неговото прилагане. Въз основа на гореизложеното, давам положително становище за присъждането на Бианка Валериева Тошева - Пешева на ОНС „доктор“ в Професионално направление 3.3. Политически науки, Научна специалност: Политология (Външна политика и международни отношения).

9.02.2024 г./ София

Подпис:
доц. д-р Пламен Ралчев